

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 12.4.2018
SWD(2018) 91 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
KONZULTACE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI - SOUHRNNÁ ZPRÁVA

Průvodní dokument k

návrhu

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY
o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v potravinovém řetězci

{COM(2018) 173 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

Contents

1. Postup konzultací se zúčastněnými stranami	2
2. Shrnutí výsledků konzultací se zúčastněnými stranami	2
2.1. Prvotní posouzení dopadů	2
2.2. Otevřená veřejná konzultace	3
2.3. Dotazník určený podnikům	7
2.4. Dotazník určený spotřebitelským organizacím	7
2.5. Dotazník určený veřejným orgánům členských států	8
2.6. Akademický pracovní seminář Společného výzkumného střediska na téma nekalých obchodních praktik v potravinovém řetězci.....	8
2.7. <i>Ad hoc</i> setkání zúčastněných stran v potravinovém řetězci	8
2.8. Skupiny pro občanský dialog	9

1. Postup konzultací se zúčastněnými stranami

Postup konzultací se zúčastněnými stranami byl stanoven v rámci konzultační strategie¹ a prováděn ve dnech 17. července až 6. prosince 2017.

Zúčastněné strany byly pozvány, aby předložily připomínky a důkazy k vymezení problému, politickým cílům, potřebě opatření na úrovni EU, možnostem politiky, k pravděpodobnému dopadu možností politiky a k problematice provádění, včetně monitorování a prosazování. Konzultace se zúčastněnými stranami splňuje požadavky uvedené v pokynech pro zlepšování právní úpravy.

2. Shrnutí výsledků konzultací se zúčastněnými stranami

2.1. Prvotní posouzení dopadů

Prvotnímu posouzení dopadů se dostalo značné pozornosti, neboť různé zúčastněné strany předložily 66 příspěvků². Z nich 33 % byli zemědělci nebo zemědělské organizace, 17 % orgány členských států, 15 % nevládní organizace, 11 % zpracovatelé a jejich organizace, 8 % maloobchodníci a jejich organizace a 17 % ostatní respondenti (akademická obec, odbory, obchodníci a anonymní respondenti). Je třeba uvést, že postup získávání zpětné vazby v rámci prvotního posouzení dopadů není strukturován jako dotazník. Důležité informace byly z textu příspěvků systematicky vyfiltrovány *ex post*.

Celých 91 % respondentů souhlasilo s tím, že v potravinovém řetězci se vyskytují nekalé obchodní praktiky (5 % neodpovědělo a 5 % neuvedlo jasné stanovisko). Celkem 76 % respondentů uvedlo, že nekalé obchodní praktiky způsobují značné problémy, a 14 % uvedlo opak³. Dále 5 % respondentů uvedlo, že nekalé obchodní praktiky se vyskytují, ale pokud jde o účinnost, mají na potravinový řetězec celkově kladný vliv.

Celkem 71 % respondentů je přesvědčeno, že je třeba, aby EU jednala (od 64 % „ostatních“ respondentů po 90 % nevládních organizací, 82 % zemědělců, 73 % členských států, 71 % zpracovatelů), s výjimkou maloobchodníků (100 % maloobchodníků je přesvědčeno, že EU by jednat neměla).

Pouze 5 % respondentů se vyjádřilo k zahrnutí nebo vyjmutí potravinových výrobků do/z rozsahu působnosti této iniciativy, přičemž byli povětšinou pro zahrnutí. Celkem 41 % se vyjádřilo k míře, do jaké by provozovatelé potravinového řetězce měli být zahrnuti, přičemž 82 % z nich bylo pro zahrnutí celého řetězce (v případě zpracovatelského odvětví se vyskytla odlehlá hodnota, kdy se 57 % respondentů vyjádřilo pro zahrnutí celého řetězce).

Faktor strachu zmínilo 20 % respondentů, přičemž obvykle uváděli, že tento účinek existuje a hraje svou roli. Na jedné straně mělo 62 % respondentů za to, že by měla existovat možnost podávat anonymní stížnosti, avšak 38 % bylo přesvědčeno o opaku. Až 92 % se domnívalo, že vůči těm, kteří uplatňují nekalé obchodní praktiky, by měly být uplatňovány sankce, a pouze 8 % uvedlo, že nikoliv. Celkem 17 % respondentů zmínilo spolupráci mezi orgány členských států, přičemž většina byla této spolupráci nakloněna.

¹ Evropská komise, [konzultační strategie](#) – Iniciativa na zlepšení potravinového dodavatelského řetězce, 2017.

² Jednotlivé příspěvky jsou uvedeny na webových stránkách s [prvotním posouzením dopadů](#).

³ V posledním pododdílu prvotního posouzení dopadů není uveden procentní podíl pro možnosti „bez odpovědi“ a „nejasné stanovisko“.

2.2. Otevřená veřejná konzultace⁴

Přehled respondentů

Výsledky otevřené veřejné konzultace odpovídaly výsledkům prvotního posouzení dopadů. Otevřená veřejná konzultace probíhala tři měsíce, od 25. srpna do 17. listopadu, a bylo shromážděno celkem 1 432 odpovědí (56 % od jednotlivců – 803 odpovědi – a 44 % od organizací – 628 odpovědi). Celkem 71 % jednotlivců uvedlo, že se zabývá zemědělstvím (570 odpovědi), a 29 % uvedlo, že nikoliv (233 odpovědi). Mezi přispěvateli z řad organizací byly především soukromé společnosti (38 % odpovědi od organizací), podnikatelská a profesní sdružení (31 %) a nevládní organizace (20 %). Pokud jde o odvětví činnosti, odpovědi organizací pocházely od zemědělských výrobců (53 % odpovědi od organizací), zemědělsko-potravinářského průmyslu (22 %), obchodního odvětví (7 %), organizací občanské společnosti (7 %), maloobchodního odvětví (4 %), výzkumných organizací (1 %) a „ostatních“ (6 %).

Skupinu „soukromých společností“ lze dále rozdělit podle velikosti (podle počtu zaměstnanců). Malé a střední podniky činily 81 % odpovědi od soukromých společností. Velké podniky (s více než 250 zaměstnanci) představovaly 19 % všech příspěvků od soukromých společností.

Pokud jde o původ v jednotlivých členských státech, nejvíce příspěvků přišlo z Německa (29 % z celkového počtu), Rakouska (14 %), Francie a Španělska (7 %). Nejnižší účast mělo Chorvatsko, Lucembursko a Kypr (po jednom příspěvku).

Názory respondentů

a) Vymezení problému⁵

Celých 90 % respondentů zcela nebo částečně souhlasilo, že v potravinovém řetězci se vyskytují obchodní praktiky, které lze považovat za nekalé. Tyto výsledky byly víceméně stejné u všech skupin zúčastněných stran s výjimkou maloobchodního odvětví (12 % zcela či částečně souhlasilo s tím, že nekalé obchodní praktiky se v potravinovém řetězci vyskytují, a 88 % zcela či částečně nesouhlasilo – většina, konkrétně 72 %, nesouhlasila částečně).

Respondenti byli poté dotázáni, zda by uvedený seznam praktik mohl být považován za nekalé obchodní praktiky, přičemž 80 % (platební lhůty delší než 30 dnů u zemědělsko-potravinářských produktů obecně) až 93 % (jednostranné a retroaktivní změny smluvních podmínek) zcela či částečně souhlasilo s tím, že tyto praktiky lze označit za nekalé. Když byli dotázáni, v jaké míře se nekalé obchodní praktiky v potravinovém řetězci vyskytují, 87 % uvedlo, že se vyskytují často či velmi často. Všichni respondenti se shodli, že se nekalé praktiky vyskytují často či velmi často, až na maloobchodní sektor, jehož zástupci uváděli, že se tyto praktiky nevyskytují vůbec nebo jen zřídka (84 %). Celkem 88 % jednotlivců uvedlo, že nekalé obchodní praktiky se vyskytují často či velmi často.

⁴ Pokud čísla nedávají součet 100 %, znamená to, že byli vynecháni respondenti, kteří uvedli „nemám názor“. Některé otázky byly vzájemně provázané (určité otázky se zobrazily jen některým respondentům, jelikož byly relevantní pouze v závislosti na předchozí odpovědi). To je relevantní zejména pro maloobchodní odvětví, což znamená, že u některých otázek je četnost odpovědí respondentů z řad maloobchodníků velmi nízká (3 nebo 4 odpovědi od 25 maloobchodních organizací). Odpovědi nebyly povinné a někteří respondenti se rozhodli na některé otázky neodpovídat.

⁵ Procentní podíl je založen na počtu respondentů, kteří zodpověděli jednotlivé otázky.

Respondenti byli požádáni, aby určili tři obchodní praktiky, které považují za nekalé a které mají nejzávažnější dopad. Z výše uvedených osmi praktik jich je ve zprávě pracovní skupiny pro zemědělské trhy (AMTF) šest uvedeno jako zásady osvědčených postupů Iniciativy dodavatelského řetězce a sedm jako nekalé obchodní praktiky (dvakrát se objevily „platební lhůty delší než 30 dnů“, u produktů podléhajících rychlé zkáze a u zemědělsko-potravinářských produktů obecně).

	Četnost výskytu	Zásady osvědčených postupů Iniciativy dodavatelského řetězce	Nekalé praktiky, které uvádí pracovní skupina pro zemědělské trhy
Jednostranné a retroaktivní změny smluvních podmínek (v souvislosti s objemy, jakostními normami, cenami)	771	*	*
Rušení objednávek na poslední chvíli u produktů podléhajících rychlé zkáze	316	*	*
Platební lhůty delší než 30 dnů u produktů podléhajících rychlé zkáze	275		*
Platební lhůty delší než 30 dnů u zemědělsko-potravinářských produktů obecně	273		*
Vyžadování příspěvků na propagační nebo marketingové náklady	248	*	*
Jednostranné ukončení obchodního vztahu bez objektivně opodstatněných důvodů	227	*	
Žádosti o platby předem za uzavření či obnovení smluv („všimné“)	185	*	*
Reklamace v případě znehodnocených nebo neprodaných výrobků	182	*	*
Zavádění vlastních norem, pokud jde o bezpečnost potravin, hygienu, označování potravin či uvádění na trh, včetně přísných ověřovacích postupů	179		
Ukládání předchozích poplatků za zařazení produktu do prodeje (tzv. zalistovací poplatky)	152	*	
Plánovaná nadprodukce vedoucí k plýtvání potravinami	146		
Utajování informací, které jsou zásadní pro obě strany, jednou ze stran	114	*	
Předávání důvěrných informací obdržených od partnera dalším stranám	98	*	
Vyžadování dalších plateb za dobré umístění výrobku na regálech (tzv. regálné)	90		
Nucení smluvní strany k nákupu nesouvisejícího produktu (tzv. vázání)	78		
Nekonzistentní uplatňování obchodních norem vedoucí k plýtvání potravinami	60		

Požadavek, aby dodavatelé nesli náklady spojené se ztrátou nebo krádeží zboží	40	*	
Požadavek na minimální zbývající dobu trvanlivosti zboží v době nákupu	11		
Ostatní	83		

Dotazník vyžadoval, aby respondenti určili aktéry v potravinovém řetězci, na které by nekalé obchodní praktiky mohly mít znatelné nepříznivé účinky. Celých 94 % respondentů zcela či částečně souhlasilo, že tyto znatelné negativní účinky se projeví u zemědělců. Až 83 % tyto účinky přiřadilo ke zpracovatelům, 66 % k malým a středním podnikům, 60 % ke spotřebitelům, 55 % k provozovatelům ze třetích zemí, kteří vyrábějí produkty pro trh EU, 39 % k obchodníkům a 35 % k maloobchodníkům. Respondentům byla rovněž položena otázka, zda souhlasí s tím, že nekalé obchodní praktiky mohou mít na tyto skupiny nepřímý negativní vliv, a byly zjištěny podobné výsledky.

b) Potřeba jednat

Když byli respondenti dotázáni, zda by mělo být přijato opatření pro boj s nekalými obchodními praktikami v potravinovém řetězci, 95 % zcela či částečně souhlasilo. Pokud se respondenti domnívali, že by opatření mělo být přijato, byli dále požádáni, aby upřesnili, kdo by měl takové opatření přijmout.

- podle 87 % by to měla být Evropská unie (podle 58 % ve spojení s členskými státy, podle 29 % sama),
- podle 8 % by měly jednat členské státy samy a
- podle 4 % by měly opatření přijmout dobrovolné iniciativy (54 % z nich byly maloobchodní organizace).

Z 87 % respondentů, kteří byli přesvědčeni, že by měla jednat EU, považovalo 51 % za vhodný prostředek právní předpisy, 46 % kombinaci právních předpisů a nelegislativního opatření a 2 % by dala přednost nelegislativnímu opatření. Celých 97 % těchto respondentů bylo přesvědčeno, že opatření na úrovni EU by vedlo k lepšímu prosazování pravidel; 95 % bylo přesvědčeno, že opatření na úrovni EU zajistí větší právní jistotu pro podniky, podle 94 % vytvoří rovné podmínky na vnitřním trhu, podle 84 % bude přínosné pro přeshraniční transakce v EU, podle 84 % omezí plýtvání potravinami, podle 80 % povede k vyšší míře inovací a podle 75 % rozšíří možnosti nabízené spotřebitelům. Celkem 67 % by upřednostnilo jednotnou definici i seznam konkrétních nekalých obchodních praktik, 21 % seznam konkrétních nekalých obchodních praktik, 11 % obecné zásady a 1 % žádnou z těchto možností.

Nakonec byli respondenti požádáni o své názory na to, zda dobrovolná Iniciativa dodavatelského řetězce stačí k řešení nekalých obchodních praktik. Celkem 75 % nesouhlasilo nebo částečně nesouhlasilo a 22 % zcela či částečně souhlasilo. Všechny typy organizací převážně nesouhlasily nebo částečně nesouhlasily, až na maloobchodní organizace (88 % zcela či částečně souhlasilo, že Iniciativa dodavatelského řetězce je postačující). U zemědělsko-potravinářských a obchodních organizací byla zaznamenána poměrně vysoká míra úplného či částečného souhlasu, ačkoli se nejednalo o obecně upřednostňovanou možnost (43 % a 40 %). Celkem 81 % jednotlivců, kteří se zabývají zemědělstvím, a 69 % ostatních jednotlivců nesouhlasilo nebo částečně nesouhlasilo.

c) Prosazování pravidel

Až 92 % respondentů zcela či částečně souhlasilo, že na prosazování pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik v EU by se měly vztahovat určité minimální normy. Podpora minimálních norem pro prosazování se pohybovala od 20 % ze strany maloobchodních organizací po 100 % ze strany organizací občanské společnosti (96 % zemědělských organizací a 87 % zemědělsko-potravinářských organizací zcela či částečně souhlasilo).

Poté byli respondenti dotázáni na to, které prvky jsou podle nich důležitou součástí účinného veřejného prosazování pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik. Celkem 94 % uvedlo transparentnost šetření a výsledků, 93 % možnost pokut v případě porušení pravidel, 92 % možnost podávat kolektivní stížnosti, 89 % schopnost přijímat a vyřizovat důvěrné stížnosti, 89 % určení příslušného orgánu, 73 % schopnost provádět šetření z vlastního podnětu a 36 % uvedlo jiné aspekty. Různé typy organizací a jednotliví respondenti ve většině případů s těmito prvky zcela či částečně souhlasili, s výjimkou maloobchodníků (s každým z prvků jich 72 % až 80 % nesouhlasilo nebo částečně nesouhlasilo).

2.3. Dotazník určený podnikům

Dotazník určený podnikům byl přístupný od 6. listopadu do 10. prosince a bylo obdrženo celkem 122 odpovědí. Z toho se 35 % respondentů zabývalo zemědělstvím, 48 % zpracováním, 10 % maloobchodem a 4 % velkoobchodem (zbývající odpovědi nebyly klasifikovány). Co se týče velikosti, 70 % respondentů byly malé a střední podniky. Celkem 7 % respondentů se zařadilo mezi kupující, 49 % mezi dodavatele, 40 % mezi dodavatele i kupující. Velký podíl odpovědí pocházel z Belgie, Francie, Itálie, Španělska a Spojeného království (18 členských států poskytlo 3 a méně odpovědí).

Celkem 54 % podniků, které vystupují jako kupující, a 89 % dodavatelů uvedlo, že při obchodních transakcích dochází k opožděným platbám. Celých 14 % až 30 % podniků, které vystupují jako kupující, uvedlo, že při obchodních transakcích použilo jiné nekalé obchodní praktiky. Z podniků, které vystupují jako dodavatelé, 44 až 82 % uvedlo, že byly vystaveny některé z výše definovaných nekalých obchodních praktik.

Až 30 % podniků, které vystupují jako dodavatelé, byla na vyžádání odepřena písemná smlouva. Dodavatelé byli požádáni, aby odhadli, zda se stali obětí nějaké nekalé obchodní praktiky, když byli kupující usazeni v jiném členském státě. Celých 24 % respondentů uvedlo, že se v této situaci ocitli „často nebo ve značném počtu případů“. Až 19 % dodavatelů uvedlo, že jednání se zahraničním kupujícím má nepříznivý vliv na jejich schopnost vzepřít se nekalým obchodním praktikám.

Celkem 60 % dodavatelů uvedlo, že náklady spojené s nekalými obchodními praktikami činí více než 0,5 % ročního obrátu jejich obchodní činnosti. Pokud jde o váhu každé kategorie odpovědí⁶, lze vážený obchodní význam nákladů spojených s nekalými obchodními praktikami za určitých předpokladů odhadnout na 1,8 % (s ohledem na 94 odpovědí od dodavatelů) až 1,5 % obrátu (nepočítají-li se extrémní odpovědi – bez nákladů, náklady přes 5 %). Celkem 44 % kupujících považovalo náklady na dodržování předpisů za „vysoké či přiměřené“.

2.4. Dotazník určený spotřebitelským organizacím

Výsledkem konzultace se spotřebitelskými organizacemi byly tři příspěvky. Tato konzultace se zaměřila na to, zda a jak nekalé obchodní praktiky v potravinovém řetězci ovlivňují spotřebitele podle jejich zastupujících organizací.

Respondenti nesouhlasili s tvrzením, že zavedení právních předpisů týkajících se nekalých obchodních praktik zvýší spotřebitelské ceny, a naopak souhlasili s tím, že to povede ke zvýšení důvěry v potravinový řetězec a podpoří to investice. Dva respondenti souhlasili s tím, že podmínky pro osoby zaměstnané v potravinovém řetězci se zlepší (jeden nevyjádřil žádný názor). Všichni respondenti souhlasili s tvrzením, že zavedení pravidel EU týkajících se nekalých obchodních praktik bude pro spotřebitele dlouhodobě přínosné. Dva respondenti souhlasili a jeden částečně nesouhlasil s tím, že to bude přínosné krátkodobě.

Jeden respondent souhlasil, že zavedení pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik v jeho vlastní zemi rozšířilo výběr pro spotřebitele, zvýšilo důvěru, zlepšilo podmínky pro investice pro provozovatele a zlepšilo podmínky pro osoby zaměstnané v potravinovém řetězci, a nesouhlasil s tím, že zvýšilo spotřebitelské ceny (ostatní dva respondenti neměli žádný názor). Dva respondenti

⁶ Referenční body byly stanoveny takto: „přes 5 %“ (14 odpovědí) = 5 %, „2 až 5 %“ (18 odpovědí) = 3,5 %, „0,5 až 2 %“ (22 odpovědí) = 1,25 %, „méně než 0,5 %“ (24 odpovědí) = 0,25 %, „žádné nebo zanedbatelné“ (16 odpovědí) = 0 %.

nesouhlasili a jeden částečně nesouhlasil s tím, že samoregulační iniciativy jsou dostačující. Dva respondenti nesouhlasili a jeden naopak souhlasil s tím, že možné nepříznivé účinky právních předpisů týkajících se nekalých obchodních praktik na spotřebitele převažují nad potenciálními výhodami (na úrovni EU).

2.5. Dotazník určený veřejným orgánům členských států

Konzultace s orgány členských států se uskutečnily prostřednictvím sady dotazníků, které požadovaly příspěvky k těmto tématům: skutečné či odhadované administrativní náklady na prosazování nových právních předpisů týkajících se nekalých obchodních praktik za určitých podmínek; aktualizace dříve poskytnutých informací (2015) o statusu pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik v jejich vnitrostátních jurisdikcích, včetně aspektů prosazování; získání informací o posouzeních dopadů a dalších studiích, které mají členské státy v této oblasti k dispozici. Tyto údaje byly využity pro studii vypracovanou externími odborníky a přímo ve stávající zprávě o posouzení dopadů (viz příloha 1). Dotazník pro členské státy byl oficiálně přístupný od 2. října do 3. listopadu 2017, avšak opožděná podání byla přijata k použití ve studii vypracované externími odborníky.

2.6. Akademický pracovní seminář Společného výzkumného střediska na téma nekalých obchodních praktik v potravinovém řetězci

Pracovní seminář, který společně uspořádalo Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova a Společné výzkumné středisko, se konal v Bruselu ve dnech 17.–18. července 2017. Seminář spojil mezinárodní odborníky za účelem diskuse o vědecké literatuře věnující se metodice, dopadům a regulačním aspektům nekalých obchodních praktik. Veřejnosti je k dispozici zpráva, kterou vypracovalo několik odborníků a zredigovalo Společné výzkumné středisko (další podrobnosti o výsledcích pracovního semináře jsou uvedeny v příloze 1)⁷.

2.7. Ad hoc setkání zúčastněných stran v potravinovém řetězci

Na vyžádání zúčastněných stran bylo uspořádáno několik dvoustranných setkání s těmito stranami. Konaly se schůzky s uskupeními Independent Retail Europe, FoodDrinkEurope, EuroCommerce a European Brands Association (AIM), s Dánskou obchodní komorou, Svazem německého maloobchodu (HDE), organizací Liaison Centre for the Meat Processing Industry in the European Union (CLITRAVI), organizací European Livestock and Meat Trading Union (UECBV), společností Edeka, skupinou REWE, organizací Federation du Commerce et de la Distribution, s Evropským mlékárenským sdružením (European Dairy Association), Mezinárodní mlékárenskou federací (International Dairy Federation), britským sdružením National Federation of Meat and Food Traders, organizací Europatat a společností Euro Fresh Foods. Dvoustranné schůzky byly zaměřeny na zodpovídání otázek zúčastněných stran ohledně procesu a obsahu posuzování dopadů, aby mohly zúčastněné strany vyjádřit podporu této iniciativě nebo nesouhlas s ní a vznést otázky související s jejich odvětvím.

⁷ [Zpráva](#) Společného výzkumného střediska, Nekalé obchodní praktiky v rámci potravinového řetězce, 2017.

2.8. Skupiny pro občanský dialog

Dvě prezentace s výměnou názorů proběhly ve skupinách pro občanský dialog zaměřených na společnou zemědělskou politiku, v nichž je zastoupeno několik skupin zúčastněných stran⁸. Tyto prezentace se konaly 6. listopadu 2017 (skupina pro občanský dialog zaměřená na olivy) a 22. listopadu 2017 (skupina pro občanský dialog zaměřená na zahradnictví / ovoce a zeleninu).

⁸ [Skupiny pro občanský dialog](#) zaměřené na společnou zemědělskou politiku.